

سازمان حفظ نباتات
معاونت قرنطینه
مدیریت تدوین ضوابط، استانداردها و برنامه های کنترل

استاندارد های بین المللی موازین بهداشت گیاهی
INTERNATIONAL STANDARDS FOR PHYTOSANITARY MEASURES

استاندارد شماره ۵
ISPM 5

فرهنگنامه واژه های بهداشت گیاهی
GLOSSARY OF PHYTOSANITARY TERMS

Produced by the Secretariat of the International Plant Protection Convention *Adopted 2015; published 2015*

تهیه و تنظیم:
مریم جلیلی مقدم
نرجس کریمی
۱۳۹۴

FAO2011

Publication history

This is not an official part of the standard

- 1986-05 RPPOs recommended creation of a *Core vocabulary of phytosanitary terms*
- 1988-02 RPPOs reviewed and approved for NAPPO and EPPO consultation
- 1989-09 RPPOs prepared draft *Core vocabulary of phytosanitary terms*
- 1990 FAO published *FAO Glossary of phytosanitary terms*; FAO Plant Protection Bulletin 38(1)
- 1991-05 TC-RPPOs endorsed topic *Glossary phytosanitary terms* (1991-001)
- 1993-05 TC-RPPOs revised terms and recommended to establish WG for the *FAO Glossary* (GWG)
- 1994-02 1st meeting of the GWG
- 1994-03 CEPM-1 revised text and agreed to add new terms
- 1995-05 CEPM-2 decided publication of revised *Glossary of phytosanitary terms* as an ISPM
- ISPM 5. 1995. *Glossary of phytosanitary terms*. Rome, IPPC, FAO**
- 1996-05 CEPM-3 revised text of *Glossary of phytosanitary terms*
- 1997-10 CEPM-4 revised the text and 29th Session of the FAO Conference approved **ISPM 5. 1997.**
- 1999-02 GWG revised standard
- 1999-05 CEPM-6 revised standard for adoption
- 1999-10 ICPM-2 adopted revised **ISPM 5. 1999**
- 1999-09 GWG revised standard
- 2000-05 ISC-1 revised standard and approved for MC
- 2000-06 Sent for MC
- 2000-11 ISC-2 revised standard for adoption
- 2001-04 ICPM-3 adopted revised **ISPM 5. 2001**
- 2000-03 and 2001-03 GWG revised standard
- 2001-05 ISC-3 approved Specification 1 *Review and updating of the glossary of phytosanitary terms*
- 2001-05 ISC-3 revised standard and approved for MC
- 2001-06 Sent for MC
- 2001-11 ISC-4 revised standard for adoption
- 2002-03 ICPM-4 adopted revised **ISPM 5. 2002**
  - 2002-02 GWG revised standard
  - 2002-05 SC revised standard and approved MC
  - 2002-06 Sent for MC
  - 2002-11 SC revised standard for adoption
- 2003-04 ICPM-5 adopted revised **ISPM 5. 2003**
  - 2003-02 GWG revised standard
  - 2003-05 SC-7 agreed recommendations by TPG
  - 2003-09 GWG revised standard
  - 2003-11 SC revised standard and requested to add new terms on ISPMs
- 2004-02 GWG revised standard
- 2004-04 SC revised standard and approved MC
- 2004-06 Sent for MC
- 2004-11 SC revised standard for adoption
- 2005-04 ICPM-7 adopted revised **ISPM 5. 2005**
  - 2004-10 & 2005-10 GWG revised standard
- 2006-05 SC revised standard and approved for MC
- 2006-06 Sent for MC
- 2006-11 SC revised standard for adoption
- 2007-03 CPM-2 adopted revised **ISPM 5. 2007**
- 2006-03 CPM-1 created the Technical panel for the glossary (TPG)
  - 2006-10 1st meeting of the TPG. TPG revised standard
- 2007-05 SC revised standard and approved for MC
- 2007-06 Sent for MC
- 2007-11 revised standard for adoption

2008-04 CPM-3 adopted revised **ISPM 5**. 2008
2007-10 TPG revised standard
2008-05 SC-7 revised standard and approved for MC
2008-06 Sent for MC
2008-11 SC revised standard for adoption
2009-03 CPM-4 adopted revised **ISPM 5**. 2009
2008-10 TPG revised standard
2009-05 SC revised standard and approved for MC
2009-06 Sent for MC
2009-11 SC revised standard for adoption
2010-03 CPM-5 adopted revised **ISPM 5**. 2010
2009-06 TPG started reviewing adopted standards for consistency in the use of terms
2009-10 TPG proposed ink amendments to ISPMs 3, 10, 13, 14, 22 and Supplement 1 to ISPM 5
2009-11 SC revised proposed ink amendments
2010-03 CPM-5 noted ink amendments in the English version
2010-10 TPG proposed ink amendments to ISPM 5
2010-11 SC revised proposed ink amendments
2011-03 CPM-6 noted ink amendments in the English version
2011-05 IPPC Secretariat applied ink amendments as noted by CPM-6 (2011)
2010-10 TPG revised standard
2011-05 SC revised standard and approved for MC
2011-06 Sent for MC
2011-11 SC revised standard for adoption
2012-03 CPM-7 adopted revised **ISPM 5**. 2012

Supplement 1

1999-10 ICPM-2 added topic *Official control* (1999-002)
2000-03 EWG developed draft text
2000-05 ISC-1 revised draft text and approved for MC
2000-06 Sent for MC
2000-11 ISC-2 revised draft text for adoption
2001-04 ICPM-3 adopted Supplement 1 to ISPM 5

ISPM 5. Supplement 1 *Guidelines on the interpretation and application of the concept of official control for regulated pests* (2001)

2005-03 ICPM-7 added the topic not widely distributed (2005-008) (supplement to ISPM No. 5: Glossary of phytosanitary terms)
2006-05 SC approved specification 33
2008-05 SC-7 reviewed draft
2010-03 revised to incorporate consistency ink amendments noted by CPM-5 (2010)
2011-05 SC approved for member consultation
2011-06 member consultation
2011-11 TPG reviewed member comments
2011-11 SC approved draft supplement to ISPM
2012-03 CPM-7 adopted revised supplement 1 to ISPM 5

ISPM 5. Supplement 1. *Guidelines on the interpretation and application of the concepts of “official control” and “not widely distributed”* (2012)

Supplement 2

2001-04 ICPM-3 added topic *Defining economic importance* (2001-004)
2002-02 GWG developed draft text
2002-05 SC revised draft text and approved for MC
2002-06 Sent for MC

2002-11 SC revised draft text for adoption
2003-04 ICPM-5 adopted Supplement 2 to ISPM 5

ISPM 5. Supplement 2 *Guidelines on the understanding of potential economic importance and related terms including reference to environmental considerations* (2003)

2013-08 IPPC Secretariat applied ink amendments as noted by CPM-8 (2013)

Appendix 1

2005-03 ICPM-7 IPPC and CBD (Convention on Biological Diversity) secretariats decided cooperation programme

2006-04 CPM-1 agreed assess progress on the work programme (2006-033)

2006-10 TPG developed draft text

2007-05 SC requested TPG to develop draft text *CBD terms*

2007-10 TPG developed draft text

2008-05 SC revised draft text and approved for MC

2008-06 Sent for MC

2008-11 SC revised draft text for adoption

2009-03 CPM-4 adopted Appendix 1 to ISPM 5

ISPM 5. Appendix 1 *Terminology of the Convention on Biological Diversity in relation to the Glossary of phytosanitary terms* (2009)

2013-08 IPPC Secretariat applied ink amendments as noted by CPM-8 (2013)

2015-03 CPM-10 adopted revised **ISPM 5**. 2015

2015-03 IPPC Secretariat applied amendments and ink amendments as adopted and noted by CPM-10 (2015)

2015-05 IPPC Secretariat corrected a mistake introduced in the definition of “pest free area” and “area of low pest prevalence”

Publication history last modified: 2015-05-29

فهرست مطالب

پذیرش

مقدمه

دورنما

هدف

منابع

کلیات شرایط

تعاریف واصطلاحات بهداشت گیاهی

ضمیمه ۱:

دستورالعمل هایی در مورد تفسیر و کاربرد مفاهیم "کنترل رسمی" و "به طور گسترده پراکنده نشده"،

مقدمه

هدف

منابع

تعاریف

زمینه

شرایط

۱- شرایط عمومی

۱-۱- کنترل رسمی

۱-۲- به طور گسترده پراکنده نشده

۱-۳- تصمیم برای اعمال کنترل رسمی

۲- شرایط اختصاصی

۲-۱- توجیه فنی

۲-۲- عدم تبعیض

۲-۳- شفافیت

۲-۴- اجرا

۲-۵- ماهیت اجباری کنترل رسمی

۲-۶- منطقه کاربرد

۲-۷- اختیارات سازمان ملی حفظ نباتات و مشارکت در کنترل رسمی

ضمیمه ۲: دستورالعمل هایی برای فهمیدن یا درک اهمیت اقتصادی بالقوه واصطلاحات مرتبط شامل منابع

ملاحظات زیست محیطی

۱- هدف و دورنما

۲- زمینه

۳- اطلاعات اقتصادی و هدف زیست محیطی از کنوانسیون بین المللی حفظ نباتات واستانداردها

۴- ملاحظات اقتصادی در تحلیل خطر

۴-۱- انواع اثرات اقتصادی

۴-۲- درآمدها و هزینه ها

۵- کاربرد

پیوست برای ضمیمه ۲

پیوست ۱: اصطلاحات کنوانسیون تنوع زیستی در ارتباط با واژه نامه اصطلاحات بهداشت گیاهی

۱- مقدمه

۲- ارائه

۳- اصطلاحات

۳-۱- گونه های بیگانه

۳-۲- مقدمه

۳-۳- گونه های بیگانه مهاجم

۳-۴- استقرار

۳-۵- ورود عمدی

۳-۶- ورود غیر عمدی

۳-۷- تحلیل خطر

۴- مفاهیم دیگر

۵ منابع

پذیرش: این استاندارد برای اولین بار در بیست و هشتمین کنفرانس فائو در نوامبر ۱۹۹۵ به تصویب رسید. این استاندارد از آن زمان مکرراً دستخوش اصلاحات (تغییرات) شده است. نسخه فعلی استاندارد شماره ۵ مطرح شد از زمان اصلاح (تصحیح) در دهمین کمیسیون موازین بهداشت گیاهی در مارس ۲۰۱۵ به تصویب رسید.

ضمیمه ۱ برای اولین بار در سومین جلسه کمیسیون موقت موازین بهداشت گیاهی در آوریل ۲۰۰۱ به تصویب رسید. اولین تجدید نظر ضمیمه ۱ در هفتمین جلسه کمیسیون موازین بهداشت گیاهی در مارس ۲۰۱۳ به تصویب رسید.

ضمیمه ۲ در پنجمین جلسه کمیسیون موقت موازین بهداشت گیاهی در آوریل ۲۰۰۳ به تصویب رسید.

پیوست ۱ در چهارمین جلسه کمیسیون موازین بهداشت گیاهی در مارس و آوریل ۲۰۰۹ به تصویب رسید.

مقدمه

دورنما

این استاندارد مرجع یک فهرست از اصطلاحات و تعریف با معنای خاص برای سیستم های بهداشت گیاهی سراسر جهان است. این استاندارد برای ارائه یک فرهنگ لغت هماهنگ شده بین المللی مورد توافق در ارتباط با اجرای کنوانسیون بین المللی حفظ نباتات و استانداردهای بین المللی برای موازین بهداشت گیاهی توسعه داده شده است

در چارچوب کنوانسیون بین المللی حفظ نباتات و استانداردها با آن، همه مراجع (منابع) برای گیاهان باید برای ادامه دار بودن شامل جلبک و قارچ، مطابق با کد بین المللی نامگذاری برای قارچ و جلبک و گیاهان درک شده باشد.

هدف

هدف از این استاندارد مرجع افزایش شفافیت و تطابق در کاربرد (استفاده) و درک لغات و اصطلاحات که توسط کشورهای عضو برای اهداف بهداشت گیاهی، در وضع قانون و مقررات بهداشت گیاهی، و همچنین برای تبادل اطلاعات رسمی استفاده می شود.

منابع

منابع زیر با تصویب اصلاحات و تعاریف مطابقت دارد، همانطور که در تعاریف نشان داده شده است. برای استانداردها، آنها نسخه های اخیر را نشان نمی دهند. (که در سایت زیر در دسترس می باشد).

[.https://www.ippc.int/core-activities/standards-setting/ispms](https://www.ippc.int/core-activities/standards-setting/ispms)

CBD. 2000. *Cartagena Protocol on Biosafety to the Convention on Biological Diversity*. Montreal, CBD.

CEPM. 1996. *Report of the Third Meeting of the FAO Committee of Experts on Phytosanitary Measures, Rome, 13–17 May 1996*. Rome, IPPC, FAO.

— 1997. *Report of the Fourth Meeting of the FAO Committee of Experts on Phytosanitary Measures, Rome, 6–10 October 1997*. Rome, IPPC, FAO.

— 1999. *Report of the Sixth Meeting of the Committee of Experts on Phytosanitary Measures, Rome, Italy: 17–21 May 1999*. Rome, IPPC, FAO.

CPM. 2007. *Report of the Second Session of the Commission on Phytosanitary Measures, Rome, 26–30 March 2007*. Rome, IPPC, FAO.

— 2008. *Report of the Third Session of the Commission on Phytosanitary Measures, Rome, 7–11 April 2008*. Rome, IPPC, FAO.

— 2009. *Report of the Fourth Session of the Commission on Phytosanitary Measures, Rome, 30 March–3 April 2009*. Rome, IPPC, FAO.

— 2012. *Report of the Seventh Session of the Commission on Phytosanitary Measures, Rome, 19–23 March 2012*. Rome, IPPC, FAO.

— 2013. *Report of the Eighth Session of the Commission on Phytosanitary Measures, 8–12 April 2013*. Rome, IPPC, FAO.

— 2015. *Report of the Tenth Session of the Commission on Phytosanitary Measures, Rome, 16–20 March 2015*. Rome, IPPC, FAO.

FAO. 1990. FAO Glossary of phytosanitary terms. *FAO Plant Protection Bulletin*, 38(1): 5–23. [current equivalent: ISPM 5]

FAO. 1995. *See ISPM 5, 1995*.

ICPM. 1998. *Report of the Interim Commission on Phytosanitary Measures, Rome, 3–6 November 1998*. Rome, IPPC, FAO.

— 2001. *Report of the Third Interim Commission on Phytosanitary Measures, Rome, 2–6 April 2001*. Rome, IPPC, FAO.

— 2002. *Report of the Fourth Interim Commission on Phytosanitary Measures, Rome, 11–15 March 2002*. Rome, IPPC, FAO.

— 2003. *Report of the Fifth Interim Commission on Phytosanitary Measures, Rome, 07–11 April 2003*. Rome, IPPC, FAO.

— 2005. *Report of the Seventh Interim Commission on Phytosanitary Measures, Rome, 4–7 April 2005*. Rome, IPPC, FAO.

IPPC. 1997. *International Plant Protection Convention*. Rome, IPPC, FAO.

ISO/IEC. 1991. *ISO/IEC Guide 2:1991, General terms and their definitions concerning standardization and related activities*. Geneva, International Organization for Standardization, International Electrotechnical Commission.

ISPM 2. 2007. *Framework for pest risk analysis*. Rome, IPPC, FAO.

ISPM 3. 1995. *Code of conduct for the import and release of exotic biological control agents*. Rome, IPPC, FAO. [published 1996]

ISPM 3. 2005. *Guidelines for the export, shipment, import and release of biological control agents and other beneficial organisms*. Rome, IPPC, FAO.

ISPM 5. 1995. *Glossary of phytosanitary terms*. Rome, IPPC, FAO. [published 1996]

ISPM 8. 1998. *Determination of pest status in an area*. Rome, IPPC, FAO.

ISPM 10. 1999. *Requirements for the establishment of pest free places of production and pest free production sites*. Rome, IPPC, FAO.

- ISPM 11.** 2001. *Pest risk analysis for quarantine pests*. Rome, IPPC, FAO.
- ISPM 11.** 2004. *Pest risk analysis for quarantine pests including analysis of environmental risks and living modified organisms*. Rome, IPPC, FAO.
- ISPM 14.** 2002. *The use of integrated measures in a systems approach for pest risk management*. Rome, IPPC, FAO.
- ISPM 15.** 2002. *Guidelines for regulating wood packaging material in international trade*. Rome, IPPC, FAO.
- ISPM 16.** 2002. *Regulated non-quarantine pests: concept and application*. Rome, IPPC, FAO.
- ISPM 17.** 2002. *Pest reporting*. Rome, IPPC, FAO.
- ISPM 18.** 2003. *Guidelines for the use of irradiation as a phytosanitary measure*. Rome, IPPC, FAO.
- ISPM 20.** 2004. *Guidelines for a phytosanitary import regulatory system*. Rome, IPPC, FAO.
- ISPM 22.** 2005. *Requirements for the establishment of areas of low pest prevalence*. Rome, IPPC, FAO.
- ISPM 23.** 2005. *Guidelines for inspection*. Rome, IPPC, FAO.
- ISPM 24.** 2005. *Guidelines for the determination and recognition of equivalence of phytosanitary measures*. Rome, IPPC, FAO.
- ISPM 25.** 2006. *Consignments in transit*. Rome, IPPC, FAO.
- ISPM 27.** 2006. *Diagnostic protocols for regulated pests*. Rome, IPPC, FAO.
- ISPM 28.** 2007. *Phytosanitary treatments for regulated pests*. Rome, IPPC, FAO.
- WTO.** 1994. *Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures*. Geneva, World Trade Organization.

کلیات مرجع (منبع)

هدف از این استاندارد کمک به سازمان های ملی حفظ نباتات و دیگران در تبادل اطلاعات و هماهنگسازی واژه های مورد استفاده در ارتباطات (مکاتبات) رسمی و قوانین مربوط به موازین بهداشت گیاهی است. نسخه حاضر (موجود) ترکیب تجدید نظرها به عنوان نتیجه ای از تصویب کنوانسیون بین المللی حفظ نباتات (۱۹۹۷) و اصطلاحات اضافه شده از طریق تصویب استانداردهای بین المللی اضافی برای موازین بهداشت گیاهی مورد توافق می باشد.

واژه نامه شامل تمام اصطلاحات و تعاریف تا هفتمین جلسه کمیسیون موازین بهداشت گیاهی (۲۰۱۲) تایید شده است. منابع (مراجع) دربراکت های چهارگوش برای تصویب اصطلاح و تعریف نه برای تنظیمات بعدی در ترجمه آمده است. همانطور که در نسخه های قبلی واژه نامه، اصطلاحات در تعاریف به صورت پررنگ چاپ می شود برای نشان دادن ارتباط آنها با دیگر اصطلاحات واژه نامه و برای جلوگیری از تکرار غیر ضروری عناصر در جای دیگر از واژه نامه است. شکلهای مشتق شده از کلماتی که در واژه نامه ظاهر می شود، به عنوان مثال کلمه {بازرسی شده} از {بازرسی}، شرایط واژه نامه را در نظر می گیرد.

اصطلاحات بهداشت گیاهی و تعاریف

اصطلاحات نشان می دهد که، در زمان انتشار، در برنامه کاری پنل فنی برای واژه نامه معانی اصطلاحات یا تعاریف ممکن است تجدید نظر یا در آینده حذف شوند.

دوز جذب شده: مقدار انرژی تابش (پرتو) جذب شده در واحد جرم یک هدف مشخص

[ISPM 18, 2003, revised CPM, 2012]

توضیحات تکمیلی: بیانیه ای توسط کشور وارد کننده برای اینکه در گواهی بهداشت گیاهی درج شود و ارائه اطلاعات تکمیلی خاص یک محموله در رابطه با آفات مشمول مقررات مورد نیاز است.

[FAO, 1990; revised ICPM, 2005]

منطقه: یک کشور، یا قسمتی از یک کشور یا تمام یا قسمتی از چندین کشور که به صورت رسمی مشخص شده است.

[FAO, 1990; revised FAO, 1995; CEPM, 1999; based on the World Trade Organization Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures (WTO, 1994)]

ناحیه در معرض خطر: ناحیه در معرض خطرا ببینید.

ناحیه ای با شیوع کم آفت: یک ناحیه از کل کشور، قسمتی از یک کشور یا همه یا قسمتهایی از چندین کشور، شناسایی شده توسط مقامات ذیصلاح، که در آن یک آفت خاص در میزان کم وجود دارد، که تحت نظارت وردیابی و موازین کنترلی می باشد. [IPPC, 1997; revised CPM, 2015]

پوست: لایه ای از یک تنه چوبی، شاخه یا ریشه در خارج از کامبیوم. [CPM, 2008]

چوب عاری از پوست: چوبی که از آن تمام پوست، به جز پوست فرورفته در اطراف گره ها و پوستهای کوچک بین حلقه های رشد ی سالانه، حذف شده است. [ISPM 15, 2002; revised CPM, 2008]

عوامل کنترل بیولوژیک: یک دشمن طبیعی، آنتاگونیست یا رقیب، و یا دیگر ارگانیسم، مورد استفاده برای کنترل

آفات

[ISPM 3, 1995; revised ISPM 3, 2005]

منطقه حائل: اطراف یک منطقه یا در مجاورت یک منطقه رسماً برای اهداف بهداشت گیاهی به منظور به حداقل رساندن احتمال گسترش آفات هدف به داخل یا خارج از منطقه حائل، در صورت لزوم موضوع بهداشت گیاهی یا دیگر اقدامات کنترلی دیگر.

[ISPM 10, 1999; revised ISPM 22, 2005; revised CPM, 2007]

پیازها غده ها(به عنوان یک کلاس کالا):قطعات زیرزمینی در حال کمون از گیاهان در نظر گرفته شده برای

کاشت (شامل کورم و ریزوم) [FAO, 1990; revised ICPM, 2001; revised CPM, 2015]

فشار اشباع شیمیایی: ضد عفونی چوب با مواد نگهدارنده شیمیایی از طریق فرآیند فشار مطابق با مشخصات فنی

رسمی. [ISPM 15, 2002; revised ICPM, 2005]

ترخیص محموله: تائید تطابق با مقررات بهداشت گیاهی. [FAO, 1995]

کمیسیون: کمیسیون موازین بهداشت گیاهی ایجاد شده تحت ماده ۱۱. [IPPC, 1997]

کالا: نوعی از گیاه، محصول گیاهی، و یا موارد دیگری که برای تجارت و یا هدف دیگر حمل و نقل می شوند.

[FAO, 1990; revised ICPM, 2001]

کلاس کالا: طبقه (دسته ای) از کالاهای مشابه که در مقررات بهداشت گیاهی می تواند با هم در نظر گرفته شود.

[FAO, 1990]

لیست آفت کالا: لیستی از آفات موجود در یک منطقه که ممکن است با کالای خاصی در ارتباط باشد.

[CEPM, 1996; revised CPM, 2015]

فرآیند تطابق (برای یک محموله): روش رسمی که به منظور بررسی تطابق محموله با شرایط واردات بهداشت

گیاهی یا موازین بهداشت گیاهی مرتبط با ترانزیت استفاده می شود. [CEPM, 1999; revised CPM, 2009]

محدودیت یامهار (موارد مشمول مقررات): استفاده از موازین بهداشت گیاهی برای موارد مشمول مقررات برای جلوگیری از

فرار آفات. [CPM, 2012]

محموله: مقداری از گیاهان، محصولات گیاهی یا موارد دیگر که از یک کشور به کشور دیگر، در صورت نیاز، از طریق یک

گواهی بهداشت گیاهی (یک محموله ممکن است از یک یا چندین کالا یا لات تشکیل شده باشد) منتقل و تحت پوشش قرار گیرد.

[FAO, 1990; revised ICPM, 2001]

محموله ترانزیتی: محموله ای که از طریق یک کشور بدون آنکه وارد شود عبور میکند، و اینکه ممکن است تحت

موازین بهداشت گیاهی قرار گیرد.

[FAO, 1990; revised CEPM, 1996; revised CEPM 1999; revised ICPM, 2002; revised ISPM 25, 2006;

formerly "country of transit"]

محدودیت یا مهار: بکارگیری موازین بهداشت گیاهی داخل یا اطراف یک منطقه آلوده برای پیشگیری از انتشار یک

آفت [FAO, 1995]

آفت آلوده کننده: یک آفتی که با یک کالا، در گیاهان و محصولات گیاهی منتقل می شود، و به آن دسته از گیاهان و محصولات

گیاهی هجوم نمی آورد. [CEPM, 1996; revised CEPM, 1999]

آلودگی: حضور آفات یا دیگر موارد مشمول مقررات در کالا، محل انبار، وسایل حمل و نقل یا کانتینر، به طوری که هجوم یا

حمله آفت نیست. [CEPM, 1997; revised CEPM, 1999]

کنترل یک آفت: سرکوب، مهار یا ریشه کنی جمعیت یک آفت [FAO, 1995]

برنامه عملی اصلاحی (در منطقه): طرح مستند از عملیات بهداشت گیاهی در یک منطقه محدود شده به طور رسمی برای اهداف

بهداشت گیاهی اجرا شود اگر یک آفت شناسایی شده یا از سطح تحمل تجاوز کرده یا در مورد اجرای ناقص روشهای ایجاد شده به طور

رسمی. [CPM, 2009; revised CPM, 2013]

کشور مبدا (محموله محصولات گیاهی): کشوری که در آن گیاهان یا محصولات گیاهی حاصل از آنها در انجا پرورش

یافته اند. [FAO, 1990; revised CEPM, 1996; revised CEPM, 1999]

کشور مبدا (محموله گیاهان): کشوری که در آن گیاهان پرورش یافته اند.

[FAO, 1990; revised CEPM, 1996; revised CEPM, 1999]

کشور مبدا (موارد مشمول مقررات به جزء گیاهان و محصولات گیاهی): کشوری که در آن موارد مشمول مقررات

برای اولین بار در معرض آلودگی توسط آفات قرار میگیرند.

[FAO, 1990; revised CEPM, 1996; revised CEPM, 1999]

شاخه ها و گلپای شاخه بریده (به عنوان کلاس کالا): قطعات (قسمت های) تازه گیاهان که برای استفاده تزئینی

در نظر گرفته شده و نه برای کاشت.

[FAO, 1990; revised ICPM, 2001; revised CPM, 2015]

چوب پوست کنده: چوبی که در معرض هر گونه فرآیندی قرار می گیرد تا منجر به حذف پوست شود.

(چوب پوست کنده لزوماً چوب عاری از پوست نیست). [CPM, 2008; replacing “debarking”]

پایش وردیابی تعیین محموله: ردیابی برای تعیین مرزهای یک منطقه در مورد آلودگی یا عدم آلودگی به آفت. (ردیابی انجام

شده برای ایجاد مرزهای یک منطقه در مورد آلودگی یا عدم آلودگی به آفت). [FAO, 1990]

ردیابی کشف: ردیابی انجام شده در یک منطقه برای کشف اینکه آفات وجود دارند.

[FAO, 1990; revised FAO, 1995]

توقیف: نگهداشتن یک محموله در حبس (توقیف) یا محدودیت (مهار) رسمی، به عنوان موازین بهداشت گیاهی

[FAO, 1990; revised FAO, 1995; CEPM, 1999; ICPM, 2005]

بی جان کردن (ضعیف کردن): اجرای یک روش برای عدم جوانه زنی، رشد یا تولید مثل بیشتر روی گیاهان

و محصولات گیاهی. [ICPM, 2001]

دوز میپینگ: اندازه گیری توزیع دوز جذب شده در داخل یک محموله در حال بارگیری از طریق استفاده از

دوزیمترهای قرار داده شده در موقعیت های خاص در داخل محموله [ISPM 18, 2003]

پوشال: مواد بسته بندی چوبی مورد استفاده برای تامین امنیت یا حمایت یک کالا اما همراه کالا باقی نمی ماند.

[FAO, 1990; revised ISPM 15, 2002]

اکوسیستم: ترکیبی پویا از جوامع گیاهی و حیوانی و میکروارگانیسم ها و تعامل محیط زیست غیر زنده آنها به عنوان

یک واحد کاربردی. [ISPM 3, 1995; revised ICPM, 2005]

اثر بخشی (یک ضد عفونی): تعریف، اندازه گیری و تجدید اثربا یک تجویز ضد عفونی [ISPM 18, 2003]

اقدام اضطراری: انجام اقدام بهداشت گیاهی سریع در یک موقعیت بهداشت گیاهی غیر منتظره یا جدید

[ICPM, 2001]

موازین اضطراری: استقرار موازین بهداشت گیاهی به عنوان یک موضوع (مسئله) فوری در یک موقعیت بهداشت

گیاهی غیر منتظره یا جدید، یک اقدام اضطراری ممکن است اقدامی موقت باشد یا نباشد.

[ICPM, 2001; revised ICPM, 2005]

منطقه در معرض خطر: منطقه ای که عوامل زیست محیطی به نفع استقرار یک آفت است که حضور آن آفت در آن منطقه منجر به

کاهش اثرات اقتصادی خواهد شد. [FAO, 1995; revised CPM, 2013]

ورود (محموله): انتقال از طریق یک نقطه ورود به یک منطقه [FAO, 1995]

ورود (آفت): انتقال آفت به منطقه ای که هنوز در آنجا وجود ندارد، یا وجود دارد اما انتشار آن وسیع نیست و به صورت

رسمی تحت کنترل است. [FAO, 1995]

هم ارزی (موازین بهداشت گیاهی): موقعیتی در خصوص ریسک آفتی خاص موازین بهداشت گیاهی متفاوتی

سطح کنترل مناسبی را برای کشور عضو تامین می کند.

[FAO, 1995; revised CEPM, 1999; based on the World Trade Organization Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures (WTO, 1994); revised ISPM 24, 2005]

ریشه کنی: بکارگیری موازین بهداشت گیاهی برای از بین بردن آفت از منطقه

[FAO, 1990; revised FAO, 1995; formerly eradicate]

استقرار (یک آفت): تداوم، برای آینده قابل پیش بینی، از یک آفت داخل منطقه پس از ورود

[FAO, 1990; revised FAO, 1995; revised IPPC, 1997; formerly "established"]

مزرعه:قطعه ای زمین با مرزهای تعریف شده در محل تولید که کالا در آن رشد کرده است.

[FAO, 1990]

عاری بودن:بازرسی محموله،مزرعه یا مکان تولید تااینکه عاری بودن آن از آفت خاص مشخص شود.

[FAO, 1990]

عاری از (برای محموله ،مزرعه یا مکان تولید):بدون آفات (آفت خاص)در تعداد یا مقدار که می تواند با استفاده

از روشهای بهداشت گیاهی شناسایی شود.

[FAO, 1990; revised FAO, 1995; revised CEPM, 1999]

تازه: زنده(جاندار) خشک نشده،یخ نزده،کنسرو نشده.

[FAO, 1990]

میوه وسبزیجات(به عنوان کلاس کالا):قطعات(قسمت های)تازه از گیاهان که برای مصرف یا فرآوری در نظر

گرفته شده است ونه برای کاشت. [FAO, 1990; revised ICPM, 2001; revised CPM, 2015]

گازدهی:ضدعفونی با عوامل شیمیایی که در محموله به طور کامل یا مقدماتا به حالت گازی در می آید.

[FAO, 1990; revised FAO, 1995]

ژرم پلاسم:گیاهان در نظر گرفته شده برای استفاده برای برنامه های اصلاح نژاد یا محافظت. [FAO, 1990]

دانه(به عنوان کلاس کالا):بذوری که برای مصارفیا فرآوریمورد استفاده قرار می گیرند.

[FAO, 1990; revised ICPM, 2001; revised CPM, 2015]

محیط کشت: هرگونه ماده ای که در آن ریشه های گیاه در حال رشد هستند یا برای این هدف در نظر گرفته شده

اند.[FAO, 1990]

دوره رشدی(گونه های گیاهی):مدت زمان رشد فعال در طول فصل رشد [ICPM, 2003]

فصل رشد:دوره یا دوره هایی از سال زمانی که گیاهان به طور فعال در منطقه،مکان تولید یا سایت تولید رشد می

کنند. [FAO, 1990; revised ICPM, 2003]

زیستگاه:قسمتی از اکوسیستم با شرایطی که در آن یک ارگانیسم به طور طبیعی وجود دارد یا می تواند مستقر

شود. [ICPM, 2005; revised CPM, 2015]

هماهنگ سازی: تدوین،به رسمیت شناختن وبه کار گیری موازین بهداشت گیاهی کشورهای متفاوت بر اساس

استانداردهای رایج.

[FAO, 1995; revised CEPM, 1999; based on the World Trade Organization Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures (WTO, 1994)]

موازین بهداشت گیاهی هماهنگ شده: موازین بهداشت گیاهی تدوین شده توسط کشورهای عضو کنوانسیون بین

المللی بهداشت گیاهی، براساس استانداردهای بین المللی. [IPPC, 1997]

ضد عفونی گرمادهی: روندی که در آن کالا گرما میبیند تا زمانی که دما به حداقل برسد برای کمترین دوره از زمان

با توجه به مشخصات فنی رسمی. [ISPM 15, 2002; revised ICPM, 2005]

لیست آفات میزبان: لیستی از آفاتی که گونه گیاهی را به صورت جهانی یا در یک منطقه آلوده میکند.

[CEPM, 1996; revised CEPM, 1999]

دامنه میزبانی: گونه هایی که در شرایط طبیعی، قادر به حفظ یک آفت یا ارگانیسم دیگر هستند.

[FAO, 1990; revised ISPM 3, 2005]

مجوز واردات: مدارک رسمی، اجازه ورود یک کالا مطابق با شرایط واردات بهداشت گیاهی

[FAO, 1990; revised FAO, 1995; ICPM, 2005]

غیر فعال سازی: موجب عدم گسترش میکروارگانیسم ها میشود. [ISPM 18, 2003]

شیوع (آفت): مقدار یا تعدادی از واحدهایی که در آن یک آفت در نمونه، محموله، مزرعه یا جمعیت تعریف شده وجود

دارد. [CPM, 2009]

تهاجم (حمله یا هجوم): یک جمعیت ایزوله شده از آفت که اخیراً در یک منطقه کشف شده و هنوز مستقر نشده

ولی انتظار آن می رود که در آینده نزدیک زنده بمانند. [ICPM, 2003]

آلودگی زدایی (کالا): حضور آفت زنده گیاهی یا محصولات گیاهی مربوطه در یک کالا. آلودگی زدایی شامل

infection

بازرسی: بررسی بصری رسمی از گیاهان، محصولات گیاهی یا دیگر موارد مشمول مقررات برای تعیین اینکه آیا آفات

حضور دارند یا برای تعیین تطابق با مقررات بهداشت گیاهی.

[FAO, 1990; revised FAO, 1995; formerly "inspect"]

بازرس: شخص ذیصلاح (مجاز) که توسط سازمان ملی حفظ نباتات وظایف خود را انجام می دهد. [FAO, 1990]

درستی (محموله): ترکیب یک محموله مطابق آنچه در بهداشت گیاهی یا دیگر مدارک قابل قبول رسمی، درج

شده (حفظ شده بدون هرگونه کاهش یا افزایش یا جایگزینی خسارت) توصیف می شود. [CPM, 2007]

کاربرد مورد نظر: اهداف اظهار شده برای گیاهان، محصولات گیاهی، یا دیگر موارد که به دلیل آن وارد شده است.

[ISPM 16, 2002; revised CPM, 2009]

جلوگیری (محموله): امتناع یا ورود کنترل شده محموله وارد شده به دلیل عدم تطابق با مقررات بهداشت گیاهی .

[FAO, 1990; revised FAO, 1995]

جلوگیری (آفت): کشف آفت در طول بازرسی یا آزمایش محموله وارداتی.

[FAO, 1990; revised CEPM, 1996]

قرنطینه واسط: قرنطینه در یک کشور به جز کشور مبدأ یا مقصد. [CEPM, 1996]

کنوانسیون بین المللی حفظ نباتات: کنوانسیون بین المللی حفظ نباتات، که توسط FAO در رم در سال

۱۹۵۱ وضع و متعاقبا تجدید نظر گردید. [FAO, 1990]

استاندارد بین المللی برای موازین بهداشت گیاهی: استاندارد بین المللی در کنفرانس FAO تصویب شده

است، کمیسیون موقت موازین بهداشت گیاهی یا کمیسیون موازین بهداشت گیاهی تحت کنوانسیون بین المللی حفظ

نباتات تدوین می شود. [CEPM, 1996; revised CEPM, 1999]

استاندارد های بین المللی: استاندارد های بین المللی مطابق با ماده ۱۰ پاراگراف ۱ و ۲ کنوانسیون بین المللی حفظ

نباتات تدوین شده است. [IPPC, 1997]

ورود (آفت): ورود آفت منجر به استقرار آن می شود. [FAO, 1990; revised FAO, 1995; IPPC, 1997]

رها سازی اشباعی: رها سازی تعداد زیادی از عوامل کنترل بیولوژیک یا موجودات زنده مفید با انتظار دستیابی اثر

سریع.

[ISPM 3, 1995; revised ISPM 3, 2005]

کنوانسیون بین المللی حفظ نباتات: کنوانسیون بین المللی حفظ نباتات، در سال ۱۹۵۱ توسط FAO در رم

متعاقبا پس از اصلاح به تصویب رسید. [FAO, 1990; revised ICPM, 2001]

پرتو دهی: ضد عفونی با هر گونه پرتو یونیزه. [ISPM 18, 2003]

ISPM: استانداردهای بین المللی برای موازین بهداشت گیاهی. [CEPM, 1996; revised ICPM, 2001]

کوره خشک: فرآیندی که در آن چوب در یک اتاقک بسته با استفاده از کنترل گرما و رطوبت برای دستیابی به

رطوبت مورد نیاز خشک شده است. [ISPM 15, 2002]

ارگانسیم تراریخته زنده: هر موجود زنده ای که دارای ترکیب جدیدی از ماده ژنتیکی بدست آمده از طریق

استفاده از بیوتکنولوژی جدید(پروتکل ایمنی زیستی کارتا هنا به کنوانسیون تنوع زیستی). [CBD, 2000]

LMO:ارگانسیم تراریخته زنده. [ISPM 11, 2004]

لات:تعدادی از واحدهای یک کالای تنها،قابل شناسایی با همگن شدن ترکیب،منشاء وغیره....تشکیل بخشی از یک

محموله. [FAO, 1990]

علامت(نشانه):مهر رسمی یا مارک،شناخته شده بین المللی،برای موارد مشمول مقررات برای تایید وضعیت های

بهداشت گیاهی اعمال می شود. [ISPM 15, 2002]

حداقل دز جذب شده(dimin):متمرکز شدن حداقل دز جذب شده در محموله در حال بارگیری.

[ISPM 18, 2003]

بیوتکنولوژی مدرن:استفاده از

الف:تکنیک های اسید نوکلئوتیک آزمایشگاهی،از جمله اسید نوترکیب دی اکسی ریبونوکلئیک (DNA)وتزریق

مستقیم اسید نوکلئیک داخل سلول ها یا اندامک،یا

ب:ادغام سلول های ماورای طبقه بندی در سطح خانواده،

که غلبه بر موانع نو ترکیبی وتولید مثل فیزیکی طبیعی می کند واینهاتکنیک های مورد استفاده در انتخاب وپرورش

سنتی نیستند. [Cartagena Protocol on Biosafety to the Convention on Biological Diversity (CBD, 2000)]

2000)]

مانیتورینگ:فرآیند رسمی مداوم به منظور بررسی شرایط بهداشت گیاهی. [CEPM, 1996]

ردیابی مانیتورینگ:بررسی مداوم به منظور بررسی ویژگی های جمعیت آفت. [FAO, 1995]

سازمان ملی حفظ نباتات : ایجاد سرویس رسمی توسط دولت برای واگذاری عملیات مشخص شده توسط

کنوانسیون بین المللی حفظ نباتات.

[FAO, 1990; formerly "plant protection organization (national)"]

دشمن طبیعی : ارگانسمی که بااستفاده از ارگانسیم های دیگر در منطقه مبداء زنده می ماند وممکن است به

محدود کردن جمعیت ارگانسیم کمک کند که شامل پارازیتوئید ها،پارازیت ها،شکارگرها،ارگانسیم های فیتو فاگوس

وپاتوزن ها. [ISPM 3, 1995; revised ISPM 3, 2005]

آفت غیر قرنطینه ای: آفتی که آفت قرنطینه ای برای منطقه نیست. [FAO, 1995]

رسمی: اقدامات مربوط به تدوین، تایید یا اجراء توسط سازمان ملی حفظ نباتات. [FAO, 1990]

کنترل رسمی: اجرای فعال اجباری مقررات بهداشت گیاهی و استفاده اجباری از دستورالعملهای بهداشت گیاهی با هدف ریشه کنی یا مهار آفات قرنطینه ای یا برای مدیریت آفات غیر قرنطینه ای مشمول مقررات.

[ICPM, 2001; revised CPM, 2013]

شیوع: جمعیت آفت که به تازگی کشف شده، از جمله هجوم، با افزایش ناگهانی قابل توجهی از جمعیت آفت مستقر شده در یک منطقه. [FAO, 1995; revised ICPM, 2003]

بسته بندی: مواد مورد استفاده در حمایت، حفاظت یا حمل و نقل کالا. [ISPM 20, 2004]

پارازیت: یک ارگانسیم که از یک موجود بزرگتر تغذیه یا در آن زندگی می کند. [ISPM 3, 1995]

پارازیتوئید: تنها حشرات انگلی که در مراحل نابالغ خود، میزبان خود را در طول رشد می کشند و به صورت بالغ دارای زندگی آزاد هستند. [ISPM 3, 1995]

پاتوژن: میکرو ارگانسیم عامل بیماری. [ISPM 3, 1995]

راه ورود: هروسيله که اجازه ورود یا گسترش (انتشار) آفت را می دهد. [FAO, 1990; revised FAO, 1995]

آفت: هرگونه، نژاد یا بیوتیپ گیاه، حیوان یا عامل پاتوژن (بیماری زا) که به گیاهان یا محصولات گیاهی خسارت وارد کند. نکته: در کنوانسیون بین المللی حفظ نباتات، گاهی اوقات آفت گیاهی برای اصطلاح آفت نیز مورد استفاده قرار می گیرد. [FAO, 1990; revised FAO, 1995; IPPC, 1997; revised CPM, 2012]

طبقه بندی آفت: فرآیندی برای تعیین اینکه یک آفت، ویژگی هایی از آفت قرنطینه ای یا آن دسته از آفات غیر قرنطینه ای مشمول مقررات را دارد یا ندارد. [ISPM 11, 2001]

تشخیص آفت: فرآیند کشف یا تشخیص آفت. [ISPM 27, 2006]

منطقه عاری از آفت: منطقه ای که در آن آفت خاص بر اساس شواهد علمی وجود ندارد و در آن، در صورت لزوم، این وضعیت به صورت رسمی حفظ می شود. [FAO, 1995; revised CPM, 2015]

مکان تولید عاری از آفت: حفظ مکانی که در آن آفت خاصی بر اساس شواهد علمی وجود ندارد و در آن، در صورت لزوم، این وضعیت به صورت رسمی برای یک دوره مشخص حفظ می شود.

[ISPM 10, 1999; revised CPM, 2015]

سایت تولید عاری از آفت:سایت تولیدی که در آن آفت خاصی بر اساس شواهد علمی وجود ندارد،ودر آن ،در صورت لزوم،این وضعیت به صورت رسمی برای یک دوره مشخص حفظ می شود.

[ISPM 10, 1999; revised CPM, 2015]

سوابق آفت:مدارک(اسناد)در صورت اطلاعات مرتبط با حضور یا عدم حضور آفت خاص در یک موقعیت خاص در زمان معین در یک ناحیه. [CEPM, 1997]

ریسک آفت(برای آفات قرنطینه ای):احتمال ورود وانتشار آفت و شدت عواقب اقتصادی عامل مربوطه.

[ISPM 2, 2007; revised CPM, 2013]

ریسک آفت(برای آفات غیر قرنطینه ای مشمول مقررات):احتمال اینکه یک آفت در مکانهایی برای کاشت روی کاربرد مورد نظر آن دسته از گیاهانی با اثر غیر قابل قبول اقتصادی تاثیر داشته است.

[ISPM 2, 2007; revised CPM, 2013]

تحلیل خطر آفت(تفسیر مورد توافق):فرآیند ارزیابی بیولوژیکی یا شواهد اقتصادی و علمی دیگر برای تعیین اینکه

آیا یک ارگانیسم یک آفت است.آیا بهتر است مشمول مقررات باشد وتوانایی هرگونه اقدامات بهداشت گیاهی در

مقابل آن باید در نظر گرفته شود. [FAO, 1995; revised IPPC, 1997; ISPM 2, 2007]

ارزیابی ریسک آفت(برای آفات قرنطینه ای): ارزیابی احتمالی ورود وانتشار آفت و شدت عواقب اقتصادی عامل

مربوطه. [FAO, 1995; revised ISPM 11, 2001; ISPM 2, 2007 ; revised CPM, 2013]

ارزیابی ریسک آفت(برای آفات غیر قرنطینه ای مشمول مقررات):ارزیابی احتمالی اینکه یک آفت در گیاهان

برای کاشت روی کاربرد مورد نظر آن دسته از گیاهانی با اثر غیر قابل قبول اقتصادی تاثیر داشته است.

[ICPM, 2005; revised CPM, 2013]

مدیریت ریسک آفت(برای آفات قرنطینه):ارزیابی وانتخاب گزینه هایی برای کاهش ریسک ورود وانتشار آفت.

[FAO, 1995; revised ISPM 11, 2001]

مدیریت ریسک آفت(برای آفات غیر قرنطینه ای مشمول مقررات): ارزیابی وانتخاب گزینه هایی برای کاهش

ریسک اینکه آفت در گیاهان برای کاشت روی کاربرد مورد نظر آن دسته از گیاهانی با اثر غیر قابل قبول اقتصادی

تاثیر داشته است. [ICPM, 2005; revised CPM, 2013]

وضعیت آفت (در منطقه): حضور یا عدم حضور، در حال حاضر، آفت در یک منطقه، در صورت لزوم، شامل توزیع آنها به صورت رسمی با استفاده از قضاوت کارشناس بر مبنای سوابق تاریخی و معاصر (متداول) آفت و اطلاعات دیگر تعیین می شود. [CEPM, 1997; revised ICPM, 1998]

عملیات بهداشت گیاهی: عملکرد رسمی، از قبیل، بازرسی، تست، نظارت یا ضد عفونی، برای انجام اقدامات بهداشت گیاهی در نظر گرفته شده است. [ICPM, 2001; revised ICPM, 2005]

گواهینامه بهداشت گیاهی: مدارک کاغذی رسمی یا هم ارز الکترونیکی رسمی آن، مطابق با مدل گواهی های کنوانسیون بین المللی حفظ نباتات و گواهی یک محموله مطابق با شرایط واردات بهداشت گیاهی.

[FAO, 1990; revised CPM, 2012]

گواهی بهداشت گیاهی: استفاده از دستورالعمل های بهداشت گیاهی که منجر به صدور گواهی بهداشت گیاهی می شود. [FAO, 1990]

شرایط واردات بهداشت گیاهی: موازین بهداشت گیاهی خاص تدوین شده توسط کشور وارد کننده در مورد انتقال محموله های وارداتی به آن کشور. [ICPM, 2005]

قوانین بهداشت گیاهی: بر مبنای قوانین اعطای اختیارات قانونی به سازمان ملی حفظ نباتات که از قوانین بهداشت گیاهی ممکن است پیش نویس شده باشد. [FAO, 1990; revised FAO, 1995]

موازین بهداشت گیاهی (تفسیر مورد توافق): هرگونه قانون، مقررات یا دستورالعمل رسمی با هدف جلوگیری از ورود یا انتشار آفات قرنطینه، یا محدودیت (مهار) تاثیر اقتصادی آفات غیر قرنطینه مشمول مقررات. [FAO, 1995; revised IPPC, 1997; ICPM, 2002; revised CPM, 2013]

شرح (بیان): توافق اصطلاح موازین بهداشت گیاهی برای ارتباط موازین بهداشت گیاهی با آفات غیر قرنطینه ای مشمول مقررات در نظر گرفته شده است. این ارتباط در تعریف موجود در ماده ۲ کنوانسیون بین المللی حفظ نباتات به اندازه کافی منعکس نشده است.

دستورالعمل بهداشت گیاهی: هرگونه روش رسمی برای اجرای موازین بهداشت گیاهی از جمله اجرای بازرسی ها، آزمایش وردیابی یا ضد عفونی در ارتباط با آفات مشمول مقررات بهداشت گیاهی.

[FAO, 1990; revised FAO, 1995; revised CEPM, 1999; revised ICPM, 2001; revised ICPM, 2005]

قانون بهداشت گیاهی: قانون رسمی برای جلوگیری از ورود یا انتشار آفات قرنطینه یا محدودیت (مهار) تاثیر

اقتصادی آفات غیر قرنطینه ای مشمول مقررات از جمله تدوین دستورالعمل برای گواهی بهداشت گیاهی.

[FAO, 1990; revised FAO, 1995; CEPM, 1999; ICPM, 2001; revised CPM, 2013]

امنیت بهداشت گیاهی (محموله): نگهداری از درستی محموله و پیشگیری از هجوم و آلودگی توسط آفات قرنطینه

از طریق استفاده از موازین بهداشت گیاهی مناسب. [CPM, 2009]

محل تولید: هرگونه محل یا مجموعه زمینه های عملیاتی به عنوان یک واحد تولیدی یا کشاورزی .

[FAO, 1990; revised CEPM, 1999; revised CPM, 2015]

محصولات گیاهی: مواد غیر کارخانه ای با منشاء گیاهی (از جمله دانه) و آن دسته از مواد کارخانه ای تولید شده به

صورت طبیعی یا آنهایی که فرآوری شده اند، ممکن است ریسک خطر برای ورود و انتشار آفات ایجاد کنند.

[FAO, 1990; revised IPPC, 1997; formerly "plant product"]

قرنطینه گیاهی: همه عملیات هایی که برای جلوگیری از ورود یا انتشار آفات قرنطینه یا برای اطمینان از کنترل

رسمی آنها تعیین شده است. [FAO, 1990; revised FAO, 1995; revised CPM, 2013]

کاشتن (از جمله کاشت مجدد): هرگونه عملیات برای قرار گرفتن گیاهان در یک بستر کشت، یا توسط پیوند یا

عملیات های مشابه، برای اطمینان از رشد پس از آن، تکثیر یا انتشار آنها.

[FAO, 1990; revised CEPM, 1999]

گیاهان: گیاهان زنده و اجزای آنها، از جمله بذرها و ژرم پلاسما. [FAO, 1990; revised IPPC, 1997]

گیاهان برای کاشت: گیاهان مورد نظر برای کاشت، گیاهانی که کاشته می شوند یا گیاهان برای کاشت مجدد.

[FAO, 1990]

گیاهان در شرایط آزمایشگاهی (به عنوان کلاس کالا): گیاهان در حال رشد در یک محیط ضد عفونی شده در

ظروف در بسته. که قبلا تحت عنوان گیاهان کشت بافت مطرح شده بود.

[FAO, 1990; revised CEPM, 1999; ICPM, 2002; formerly "plants in tissue culture"; revised CPM, 2015]

نقطه ورود: فرودگاه، بندر، نقطه مرز زمینی یا هر مکان دیگری به صورت رسمی برای واردات محموله یا ورود افراد

تعیین شده است. [FAO, 1995; revised CPM, 2015]

قرنطینه پس از ورود: اعمال قرنطینه برای محموله پس از ورود. [FAO, 1995]

PRA: تحلیل خطر آفت. [FAO, 1995; revised ICPM, 2001]

منطقه تحلیل خطر آفت: منطقه ای در ارتباط با اینکه تحلیل خطر آفت انجام شده است. [FAO, 1995]

عملیاری: یک محموله، مزرعه یا مکان تولید بدون آفت، (یا یک آفت خاص) در تعداد یا مقداری که از میزان مورد انتظار بیشتر بوده و شامل اقدامات کشت و رسیدگی مناسب است که در هنگام تولید و بازار یابی کالا اعمال می شود.

[FAO, 1990; revised FAO, 1995]

پیش از ترخیص: گواهی بهداشت گیاهی و/یا ترخیص در کشور مبدأ، توسط یا تحت نظارت قانونی سازمان ملی حفظ

نباتات کشور مقصد صورت گیرد. [FAO, 1990; revised FAO, 1995]

شکارگر: یک دشمن طبیعی که شکار می کند و تغذیه می کند از سایر جانوران، که در طول زندگی خود بیش از یک

مورد را شکار می کند. [ISPM 3, 1995]

فرآیند بار: حجمی از مواد با یک شکل بار مشخص و ضد عفونی شده به عنوان یک نهاد واحد [ISPM 18, 2003].

مواد چوبی فرآوری شده: محصولاتی که ترکیبی از چوب با استفاده از چسب، گرما و فشار ساخته شده، یا هرگونه

ترکیباتی از آن. [ISPM 15, 2002]

سایت تولید: یک بخش تعریف شده از مکان تولید، که به عنوان یک واحد جدا جدا برای اهداف بهداشت گیاهی مورد

استفاده قرار می گیرد. [CPM, 2015]

ممنوعیت: ممنوعیت مقررات بهداشت گیاهی واردات یا انتقال آفات خاص یا کالاها. [FAO, 1990; revised FAO,

1995]

موازین موقت: مقررات بهداشت گیاهی یا دستورالعمل تدوین شده بدون توجیه فنی کامل با توجه به عدم اطلاعات

کافی، موازین موقت به بررسی دوره و توجیه فنی کامل در اسرع وقت مورد استفاده قرار می گیرد. [ICPM, 2001]

قرنطینه: اعمال موازین قرنطینه ای در موارد مشمول مقررات برای مشاهده و تحقیق یا برای بازرسی بیشتر، آزمایش یا

ضد عفونی. [FAO, 1990; revised FAO, 1995; CEPM, 1999]

منطقه قرنطینه: منطقه ای که در آن آفت موجود است و تحت کنترل رسمی قرار دارند.

[FAO, 1990; revised FAO, 1995]

آفت قرنطینه ای: آفتی با اهمیت اقتصادی بالقوه برای منطقه در معرض خطر و هنوز در آنجا وجود ندارد یا وجود

دارد اما به طور گسترده پراکنده نشده و تحت کنترل رسمی است.

[FAO, 1990; revised FAO, 1995; IPPC 1997]

ایستگاه قرنطینه: ایستگاه رسمی برای نگهداری گیاهان یا محصولات گیاهی یا دیگر موارد مشمول مقررات شامل موجودات مفید در قرنطینه.

[FAO, 1990; revised FAO, 1995; formerly quarantine station or facility; revised CPM, 2015]

چوب خام: چوبی است که تحت فرآوری یا ضدعفونی نبوده است. [ISPM 15, 2002]

صادرات مجدد محموله: محموله ای که به کشوری وارد شده که از آن کشور صادر شده است. محموله ممکن است انبار، تقسیم یا ترکیب شده باشد با محموله های دیگر یا بسته بندی آن تغییر کرده باشد.

[FAO, 1990; revised CEPM, 1996; CEPM, 1999; ICPM, 2001; ICPM, 2002; formerly country of re-export]

نمونه رفرنس: نمونه، از یک جمعیت ارگانسیم خاص، حفظ و به منظور شناسایی، تایید یا مقایسه قابل دسترس است.

[ISPM 3, 2005; revised CPM, 2009]

امتناع: ممانعت از ورود محموله یا دیگر موارد مشابه مشمول مقررات. زمانی که مطابقت آن با مقررات بهداشت

گیاهی رد می شود یا پذیرفته نمی شود. [FAO, 1990; revised FAO, 1995]

سازمان حفظ نباتات منطقه ای: یک سازمان بین دوول با عملکرد مندرج در ماده ۹ کنوانسیون بین المللی حفظ

نباتات. [FAO, 1990; revised FAO, 1995; CEPM, 1999; formerly "plant protection organization (regional)"]

استانداردهای منطقه ای: استانداردهای تدوین شده توسط سازمان حفظ نباتات منطقه ای برای راهنمایی اعضای

سازمان. [IPPC, 1997]

منطقه مشمول مقررات: منطقه ای را که، در آن یا اینکه از آن گیاهان، محصولات گیاهی یا دیگر موارد مشمول

مقررات برای موازین بهداشت گیاهی استفاده می شود.

[CEPM, 1996; revised CEPM, 1999; ICPM, 2001; revised CPM, 2013]

موارد مشمول مقررات: هرگونه گیاه، محصول گیاهی، انبار، بسته بندی، انتقال، وسیله نقلیه، خاک و هر ارگانسیم

دیگر، کالا یا موادی که قادر به پناه دادن یا گسترش آفات هستند، برای آنها موازین بهداشت گیاهی در نظر گرفته می

شود، به ویژه جایی که با حمل و نقل بین المللی در ارتباط است.

[FAO, 1990; revised FAO, 1995; IPPC, 1997]

آفت غیر قرنطینه ای مشمول مقررات: آفت غیر قرنطینه ای که حضورش در گیاهان برای کاشت به منظور استفاده از این گیاهان با تاثیر اقتصادی غیر قابل قبول تاثیر داشته و بنابراین در داخل قلمرو کشور عضو وارد کننده مشمول مقررات است. [IPPC, 1997; revised CPM, 2013]

آفت مشمول مقررات: آفت قرنطینه ای یا آفت غیر قرنطینه ای. [IPPC, 1997]

رها سازی (در محیط زیست): رها سازی بین المللی ارگانسیم درون محیط زیست. [ISPM 3, 1995; revised CPM, 2013]

ترخیص (از یک محموله): مجوز برای ورود پس از ترخیص. [FAO, 1995]

کاشت مجدد: کاشتن را ببینید

پاسخ مورد نیاز: به سطح مشخصی از اثر برای ضد عفونی. [ISPM 18, 2003]

چوب گرده بینه: چوبی که از طول برش داده نشده، سطح گرد طبیعی آن حفظ شده، با پوست یا بدون پوست.

[FAO, 1990]

چوب چهار تراش: چوبی که از طول برش داده شده، با سطح گرد طبیعی یا بدون سطح گرد طبیعی

[FAO, 1990]

دبیر یا منشی: دبیر کمیسیون منتصب شده به پیرو ماده ۱۲ [IPPC, 1997].

بذر ها (به عنوان کلاس کالا): بذرهایی برای کاشت یا مورد نظر برای کاشت و نه برای مصرف یا فرآوری.

[FAO, 1990; revised ICPM, 2001; revised CPM, 2015]

SIT: روش عقیم سازی حشرات. [ISPM 3, 2005]

گسترش (آفت): توسعه یا گسترش توزیع جغرافیایی آفت درون منطقه. [FAO, 1995]

استاندارد: مدارک توسط اجماع تدوین شده تایید شده و توسط اعضا به رسمیت شناخته شده (معتبر)، که برای استفاده مشترک و مکرر، قوانین، دستورالعمل ها یا کارکتهایی برای عملیات و نتایج آن فراهم می کنند.

هدف دستیابی به درجه لازم از سازمان دهی در زمینه داده شده است.

[FAO, 1995; ISO/IEC Guide 2:1991 definition]

حشرات عقیم: حشراتی که، در نتیجه ضد عفونی خاص، قادر به تولید مثل نیستند. [ISPM 3, 2005]

روش عقیم سازی حشرات: روش کنترل آفت با استفاده از رهاسازی اشیاعی حشرات عقیم برای کاهش تولید مثل در یک جمعیت مزرعه ای از همان گونه. [ISPM 3, 2005]

محصول انباری: محصول گیاهی غیر کارخانه ای در نظر گرفته شده (مورد نظر) برای مصرف یا فرآوری، به صورت فرم خشک ذخیره شده (این شامل دانه های خاص و میوه های خشک و سبزیجات است). [FAO, 1990]

سرکوب: استفاده از موازین بهداشت گیاهی در یک منطقه آلوده برای کاهش جمعیت آفت.

[FAO, 1995; revised CEPM, 1999]

نظارت: فرآیند رسمی که داده ها و سوابق مربوط به حضور آفت یا عدم حضور آفت از طریق **survey**

، مونیتورینگ یا دیگر روشها جمع آوری و ضبط می کند. [CEPM, 1996; revised CPM, 2015]

survey: انجام یک روش رسمی در یک دوره زمانی مشخص برای تعیین ویژگی های جمعیت آفت یا برای تعیین

اینکه چه گونه هایی در یک منطقه وجود دارند.

[FAO, 1990; revised CEPM, 1996; revised CPM, 2015]

سیستم تلفیقی: گزینه مدیریت ریسک آفت که موازین مختلف را ادغام می کند، حداقل دو مورد که به طور مستقل

عمل می کند با اثر تجمعی. [ISPM 14, 2002; revised ICPM, 2005; revised CPM, 2015]

توجیه فنی: توجیه بر مبنای نتیجه گیری حاصله با استفاده از تحلیل خطر آفت مناسب، در صورت لزوم، بررسی دیگر

مقایسه ها و ارزیابی اطلاعات علمی موجود. [IPPC, 1997]

تست: بررسی آزمایشگاهی، غیر از بررسی بصری، برای اینکه آیا آفات موجود هستند یا برای شناسایی آفات.

[FAO, 1990]

سطح تحمل آفت: شیوع آفت تعیین شده به عنوان یک آستانه برای اقدام به کنترل آفت یا برای جلوگیری از ورود یا

انتشار آنها. [CPM, 2009]

ناپایداری: حضور یک آفت که انتظار نمی رود منجر به استقرار گردد. [ISPM 8, 1998]

ترانزیت: محموله در ترانزیت را ببینید.

شفافیت: اصل در دسترس قراردادن، در سطح بین المللی، موازین بهداشت گیاهی و توجیه آن.

[FAO, 1995; revised CEPM, 1999; based on the World Trade Organization Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures (WTO, 1994)]

ضد عفونی: روش رسمی برای کشتن، غیر فعال کردن یا حذف آفات، یا باعث ناباروری آفات یا گرفتن حیات شود.

[FAO, 1990, revised FAO, 1995; ISPM 15, 2002; ISPM 18,2003; ICPM, 2005]

جدول ضدعفونی: پارامترهای مهم ضدعفونی که برای رسیدن به نتیجه مورد نظر که می بایست لحاظ گردد. (به عنوان مثال کشتن، غیر فعال کردن یا حذف آفات، یا باعث ناباروری آفات یا گرفتن حیات شود) بر اساس گزارش تاثیر [ISPM 28, 2007].

بازرسی به صورت بصری: بازرسی فیزیکی از گیاهان، محصولات گیاهی یا دیگر موارد مشمول مقررات با استفاده از چشم غیر مسلح، لنز، استریوسکوپ یا میکروسکوپ، برای کشف آفات یا آلودگی های بدون آزمایش یا فرآوری. [ISPM 23, 2005]

چوب (به عنوان کلاس کالا): چوب گرده بینه، چوب چهار تراش، چیپس چوب یا پوشال با پوست یا بدون پوست. [FAO, 1990; revised ICPM, 2001; revised CPM, 2015]

مواد بسته بندی چوب: چوب یا محصولات چوبی (به استثنای محصولات کاغذ) مورد استفاده در حمایت، حفاظت یا حفظ یک کالا (شامل پوشال). [ISPM 15, 2002]